

■ Forfatteren Kjell Fjørtoft har bestemt seg for å forstyrre den idylliske fredsfeiringen. Boken som nå kommer på markedet, er full av sprengstoff om urett gjort mot partisaner, frontkjemper og befolkningen nordpå. Han hevder dessuten at Grini-fanger lot seg verve til Østfronten. — Jeg forventer meg et helvete! sier forfatteren.

BOKBOMBEN

som forstyrrer fredsfeiringen

Av SØLVI WÆRHAUG og TERJE MORTENSEN (foto)

TROMSØ (VG) — Seierherren feier alltid seg selv, da glemmer man taperne, sier forfatter Kjell Fjørtoft (64). Med boka «De som tapte krigen» vil han sørge for at krigens tapere ikke blir glemt under frigjøringsjubileet.

I syv år har han arbeidet intenst med sine fem bøker om den annen verdenskrig. «Mot stupet» kom i 1989, «Ulvetiden» i 1990, «På feil side» i 1991 og «Veien til Østfronten» i 1993. Med boka «De som tapte krigen», som kommer om noen uker, har han satt punktum for sitt kjempeprosjekt. Ifølge Fjørtoft var krigens tre store tapere partisanene, frontkjemperne og befolkningen nordpå.

KRIGENS ANSIKT: — Krigens største taper var selvfølgelig folket i Finnmark og Nord-Troms. De var de eneste i Norge som fikk oppleve krigens forbannelse på nært hold, sier Kjell Fjørtoft. Bildet er hentet fra en partisanhule, der alt liv ble jevnet med jorden.

Beviser

I oktober-november 1940 rømte det ca. 100 nordmenn i tre fiskeskøyter over til Fiskerhalvøya fra Øst-Finnmark. Da Tyskland gikk til angrep på Sovjet natten til 22. juni 1941, ble disse som bodde i et kollektiv i Russland oppfordret til å melde seg til Den røde armé. 45 ungdommer meldte seg og fikk opplæring som partisaner. De ble ilandsatt i fjellhuler nedover langs kysten av Norge, hvor de lå og sendte meldinger. Jeg har funnet beviser for at de var årsak til at minst 80 tyske skip ble torpedert, hevder Fjørtoft.

I 1943 ble nettet rullet opp. Resultatet av dette var at det etter krigen kun var 17 tilbake av 45. De 17 ble forfulgt av overvåkingspolitiet og etterretningstjenesten fra det øyeblikket de satte føttene på norsk jord. Etter å ha vært med på å vinne krigen, kom de tilbake til et land som ikke lenger var deres. De har hatt et helvete gjennom hele

sitt liv. Jeg vet at sønnene til to av dem begikk selvmord. Jeg vet at overvåkingspolitiet til og med hentet 14-årlinger og forhørte dem uten at de fikk lov til å fortelle det til foreldrene, sier Fjørtoft.

Største taperen

Den andre taperen er de 7000 frontkjemperne som kjempet på tysk side og som selvfølgelig trodde på noe de også. Men den største taperen er selvfølgelig folket i Finnmark og Nord-Troms, som var de eneste i Norge som fikk oppleve krigens forbannelse på nært hold. 23 000 mennesker måtte rømme til fjells fordi London-regjeringen lovet dem hjelp, og der satt de fleste i opptil seks måneder uten å få hjelp. Så ble 44 000 mennesker tvangsevakuert og deretter alt svidd av. Det var krigen i Norge, mens historikerne har fortalt om krigen som noe helt annet, sier Fjørtoft.

— Når jeg da leser det historikerne har fortalt oss, ser jeg at det ikke er satt sammen til en helhet. Men det har jeg gjort og det ligger her, sier Fjørtoft og slår knyttneven i bordet så bøkene hopper.

— Derfor forventer jeg å få et helvete, og det tar jeg. Nå er min tid kommet og nå skal historikerne få bryne seg på meg!

Hadde jeg visst hva jeg gikk løs på for syv år siden, så hadde jeg aldri rørt dette materialet. Jeg har hatt åpne telefonlinjer og da det gikk opp for folk at jeg skrev om krigens tapere, kom flommen av telefoner og brev. Innimellom har det kostet meg dyrt både privat og på annen måte, for alt har kommet meg så innpå livet. I perioder kunne jeg våkne om natta og se frontkjemperne stå rundt meg i mørket; en arm var borte, blodige og sølete med en maskinpistol under armen sto de, med tomme øynehuler.

— Og samme dag jeg satte punktum på «De som tapte krigen» falt jeg fullstendig sammen. Jeg fikk fire kortisonsprøyter, men nå klarer jeg å snakke om det. Og jeg er opptatt av at dette skal ut på en skikkelig måte. De som angriper meg skal få lov, men de skal få svar!

VENTER MOTSTAND: Journalist og forfatter Kjell Fjørtoft venter angrep på sin nye bok om krigens tapere, selv om han fikk mange gode anmeldelser av historikere på sin forrige bok, «Veien til Østfronten».

—Sannheten om aula-brannen

TROMSØ (VG) Kjell Fjørtoft bretter også ut historien om brannen i Universitetets aula i Oslo natten til 28. november 1943, som førte til omfattende arrestasjoner av studenter og lærere.

— Det aldeles utrolige her er at det var medarbeidere i Norges største illegale avis, London-Nytt, som tente på

aulaen. Bakgrunnen var at det var blitt for fredelig mellom nordmenn og tyskere. 1200 ble arrestert, omkring 650 endte i tyske fangeleirer, hvor 17 av dem døde. Man har visst hvem som sto bak aula-brannen, men det er ikke lagt fram for offentligheten. Jeg har funnet papirer som beskriver hvordan det foregikk, hevder Fjørtoft.

—Tyskerne vervet Grini-fanger

TROMSØ (VG) I «De som tapte krigen» hevder Kjell Fjørtoft at tyskerne vervet Grini-fanger.

— Dette har vært kjent blant historikere, men ikke vektlagt. Jeg synes det er ganske sensasjonelt at Germanske SS-Norge, som var en tysk-norsk organisasjon på ca. 1000–1200 mennesker, foreslo å isolere ungdommer fra 15–22 år i ei brakke for selv på Grini å drive omskolering.

— De fikk bedre mat, skolebøker, det var marsjering, sang og indoktrinering for å se om de klarte å få dem til å melde seg til Østfronten. Dette skjedde først i januar-februar 1944 og etter 60 dager meldte 48 seg til Østfronten og til forskjellige tyske avdelinger. I mars måned meldte 52 seg, og da stoppet det av seg selv, fordi tyskerne visste at de hadde tapt krigen. Tenk om dette hadde skjedd i 1942!

VG

DETTE ER SAKEN

KJELL FJØRTOFT er en av våre fremste dokumentarforfattere. Han har utgitt en rekke bøker, blant annet om partisanene i «Dramaet på Arnøy», «Lilje Moskva» og brannflåkelen «Spionfamiliens». Fjørtoft har arbeidet som journalist og filmskaper i en årrekke.

